
ПОЉОПРИВРЕДНА САВЕТОДАВНА И
СТРУЧНА СЛУЖБА ВАЉЕВО

Бирчанинова 128 А, 014/3519-390, 3519-391
e-mail: pssvaljevo@open.telekom.rs

Министарство пољопривреде, трговине, шумарства и водопривреде
-Сектор за рурални развој-
www.psss.rs

- Актуелни савети из пољопривредне
производње за октобар -

Билтен бр.11

20.10.2011. година

Садржај:

- Спречавање уношења болести животиња на газдинство;
- Избор положаја и припрема земљишта за садњу малине.

Аутори:
дипл. инг. Ђорђе Совиљ
дипл. инг. Славица Петровић

Тираж:
150 примерака

Спречавање уношења болести животиња на газдинство

Најсигурнији начин у сузбијању болести животиња је њихово спречавање. Да би сточар- одгајивач спречио уношење болести у свој запат треба редовно да спроводи основне заштитне, тј. превентивне мере које предвиђа зоотехнички минимум.

Пре свега, борбу против болести спроводимо тако што животињама треба обезбедити одговарајући смештај у објектима са добрим пожељним микроклиматским условима. То ће допринети да оне сачувају своје здравље и природну отпорност према узрочницима болести, а са друге стране треба на сваки начин осигурати да животиње не дођу до узрочника болести било преко хране, воде или људи који их опслужују. Правилна исхрана и добра нега било које врсте и категорије животиња одговарајућом квалитетном храном, као и напајање чистом, здравом водом су најважнији услови. Најчешће недовољна (количински) и неправилна исхрана, као и покварена храна и лоша вода слабе, организам и смањује отпорност према болестима, не само незаразним обољењима, већ и заразним уколико се у њима нађу проузроковачи који под повољним условима могу постати опасни по живот, здравље и производне способности животиња, а и по живот и здравље људи. Одржавање чистоће објеката у којима животиње проводе више или мање времена постиже се редовним чишћењем и повременом дезинфекцијом, изградњом прописаних одговарајућих ђубришта. У циљу правилне неге и искоришћавања, тј. очувања корисних састојака стајњака, важно је да место где ће стајњак бити одлаган буде даље од стаје и да је изолован. Најчешће се иначе стајњак одлаже у јаме различитих димензија што зависи од количине стајњака које треба спаковати. Дно јаме треба покрити иловачом (слој 20 – ак цм) и тек преко такве подлоге одлагати стајњак. Услед деловања бактерија и оксидационих процеса долази до повишења температуре и биотермичке дезинфекције, као и уништавања микроорганизама који су доспели из измета и разних продуката.

Уопште, ваздух, храна и вода су три основна и незаменљива чиниоца за одржавање живота, продуктивности и здравственог стања животиња. Само здраве, правилно храњење и неговане животиње дају оптималне количине производа. Здраве животиње имају добар апетит, уредно преживају, имају сјајну и глатку длаку, бистре и живахне очи, слузокожа очију, носи, полних органа је ружичаста, а дисање мирно и правилно. Ва жно је не дозволити да из било ког разлога дође до слабљења организма животиње, јер се њиме слаби и њена отпорност, као последица смањења антитета која су природна заштита од страних примеса продрлих у организам. Животиње треба држати у сувим објектима у којима нема промаје, јер се тако спречава прехлада и оштећења слузокоже кроз коју урочници болести лакше продиру у организам. Најбољи и најпожељнији начин проветравања објеката, тј. измене нечистог ваздуха са свежим заснива се на покретању ваздуха природном вентилацијом било кроз грађевински материјал или у објектима без тврде таванице. Пожељно је да се прозори отварају одозго на доле што ће хладан ваздух усмерити ка таванци и тек када се мало загреје пасти на животиње. У сваком случају оджавање чистоће стаја, објеката у којима стока борави, проводи већи или мањи део времена треба посветити посебну пажњу. Механичко чишћење, тј. одстрањивање нечистоће, а са њом и великог броја микрочлица које се налазе у њој је незаменљиво. Никаква дезинфекција се не може спровести потпуно ако се прво механички не уколни и не почисти нечистоћа. Поред свакодневног чишћења и замене простирке у зависности од самог објекта, начина држања животиња, годишњег доба и врсте (карактера) производње потребно је да се у току једне године спроведу најмање два потпуна чишћења и дезинфекција целог објекта и опреме која се користи. Најпогодније време је пролеће и јесен. Током зимског стајског држања у стајама се накупи већи број микроорганизама које у пролеће по изгону стоке на пашу треба уништити. Јесењу дезинфекцију којој је сада време треба обавити што пре да би се створили што повољнији хигијенски и производни услови при прелазу на поновно стајско држање и омогућила максимална продуктивност гајених животиња. У нормалним околностима превентивно и најчешће је довољна само комбинација доброг механичко-санитарног чишћења са кречењем, осим у случају озбиљнијих обољења, па чак и заразних болести. Тада се дезинфекцији приступа далеко озбиљније са употребом хемијских, па чак и физичких средстава, а све у зависности од врсте проузроковача и заразних болести које се најчешће јављају, а то су свињска куга, црвени ветар, шуга, туберкулоза, бруцелоза и др. по упутству зоотехничке и ветеринарске службе.

Избор положаја и припрема земљишта за садњу малине

Избор места, положаја и земљишта је битан предуслов за успешну и рентабилну производњу а грешке које се направе приликом избора парцеле касније се тешко отклањају. Зато је пре подизања засада потребно проучити низ фактора – еколошких услова локације (климатски и земљишни чиниоци) и економских показатеља, па се тек онда одлучити за дату локацију.

Малини погодују дубока, плодна, растресита, пропустљива, слабо кисела земљишта (рН 5,5 – 6,5), која садрже 0,20 % N, 8 – 10 mg P₂₀₅ и 18 – 20 mg K₂₀ на 100 грама ваздушно суве земље. Плитка, сува, слабо плодна, каменита, кисела и тешка земљишта не одговарају малини. Посебно је важно да се избегне гајење малине на земљишту где се задржава вода због њене велике осетљивости на сувишак воде у земљишту. У таквим условима може доћи до сушења услед

недостатка кисеоника у земљишту а и повећана је опасност од напада пламењаче корена (*Phytophthora*). Најбоља су земљишта типа гајњача и алувијума.

Што се тиче експозиције малини највише одговарају северне, северозападне и североисточне експозиције. Такви положаји су хладнији и влажнији и више погодују малини него јужне експозиције нарочито на нижим висинама. Јужне експозиције су доста топлије и сувље па сушних година долази до сушења малине. На већим надморским висинама могу се бирати и јужне експозиције. Најбољи терени за гајење малине у Колубарском округу налазе се изнад 500 метара надморске висине. На нижим висинама парцеле треба бирати искључиво на северним положајима и по могућству близу извора воде. Малина има велике захтеве према води. Због тога пре подизања засада треба испитати могућност његовог наводњавања.

Посебну пажњу треба обратити на предусеве. Добре преткултуре за малину су стрна жита, махунарке и кукуруз. Нису погодне кромпир, парадајз, јагода, малина, купина. На свежим крчевинама не треба садити малине без одмарања земљишта од 3 – 5 година.

Приликом избора парцеле мора се водити рачуна о близини пута, откупних места, хладњача као и о расположивој радној снази јер малина захтева доста радне снаге за бербу.

Припрема земљишта за садњу

После избора парцеле приступамо припреми земљишта за садњу, која обухвата следеће радове:

- Нивелисање терена - на оним парцелама где има микродепресија потребно је терен изравнати ради спречавања задржавања воде према којој је малина изузетно осетљива.
- Сузбијање корова – ово је обавезна мера на оним парцелама које су закоровљене. Корове треба сузбити пре подизања засада јер је касније то веома тешко и доста поскупљује производњу малине. Најлакше и најевтиније је корове уништити у току лета пре садње применом тоталних хербицида.
- Мелиоративно ђубрење - на основу агрохемијске анализе треба одредити потребне количине органских и минералних ђубрива. Од органских ђубрива користити 40 – 50 т/ха добро згорелог говеђег или овчијег стајњака. У зависности од садржаја лакоприступачних облика фосфора и калијума и формулације комплексног минералног ђубрива које користимо количине се крећу од 600 – 800 килограма по хектару. Уколико се анализом утврди да је земљиште кисело потребно је извршити калцификацију. Потребно је унети од 3 – 5 т/ха млевеног кречњака у облику CaCO_3 или 1.5 – 2 т/ха негашеног креча. Кречни материјал се уноси заједно са стајњаком, половина се уноси орањем а друга половина тањирањем.
- Орање – после растурања стајњака, минералног ђубрива и кречног материјала приступа се орању на дубину од 30 – 40 цм бар месец дана пре садње.

- Површинска припрема земљишта - неколико дана пре садње потребно је растуриати преостале количине ђубрива и обавити тањирање, дрљање или фрезаирање.